

úroveň 1	A M L E S O P U I
úroveň 2	T J Y N V Z D K Š R O U A U E U
úroveň 3	C H B
úroveň 4	Č Ž Ř
úroveň 5	CH F G
úroveň 6	Ď Ť Ň Q W X

Sada 5

Čteme si o pohoří Šumava

Cíle

- radost z přečtení celé knížky
- seznámení se se zeměpisnými tématy

Náměty na aktivity před čtením, při čtení a po čtení

Autorské poznámky

- tato knihovnička obsahuje kromě slovníčku obrázků i legendu k mapě a přehled s vlajkami států
- práce s legendou: příležitost děti seznámit s prací s mapou a se základními topografickými pojmy
- práce s vlajkami států: děti mohou na základě pozorování a pojmenování společných či rozdílných tvarů a barev vyhledat určitou vlajku v seznamu vlajek a s dopomocí pokročilejšího čtenáře zjistit, který stát představuje, žáci si je už také mohou pamatovat z knihovničky Čteme si o řece Dyji

Náměty k jednotlivým stranám a dvojstranám

Str. 1

Téma: mapa a pohoří Šumava

- Co je Šumava? Kde se nachází?
 - Co je podle vás pohoří? Podle čeho na mapě poznáte, kde jsou větší kopce (vysočiny) a kde nížiny? (viz legenda k mapě)
 - Co drží zvířecí kamarádi? Proč? V čem jim tento předmět pomáhá?
- zvířátka, která jsou průvodci učebnic ve 4. a 5. ročníku: lišák dějepisné vlastivědy, myšák zeměpisné vlastivědy a sysel přírodovědy
- je třeba děti připravit na to, že podkladem stránek je obecně geografická mapa, na internetu nebo ve vlastivědě pro 4. nebo 5. ročník lze vyhledat další obecně geografické mapy, lze poukázat na odlišnost obecně geografické a politické mapy, se kterou se děti mohly setkat v knihovničce Čteme si o řece Dyji

Str. 2

Téma: utváření pohoří

- Co zde asi znamená „velmi dlouhou dobu“? Jak se asi pohoří měnilo?
- lze si povídat, co všechno povrch Země utváří:
 - pohoří utvářejí různé činitele: vrásnění, kerná činnost, sopečná činnost, zemětřesení, dále je pak ovlivňuje činnost vody, větru, teploty, rostlin a živočichů včetně člověka;
 - na obrázku je naznačeno vrásnění: při střetnutí dvou litosférických desek docházelo k jejich prohýbání do vrás, vrásy vznikaly stlačováním proti sobě; vrásnění lze ukázat jako prohýbání látky (deky), pokud na ni ze stran tlačíme proti sobě, též viz <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/tlak/20229/JAK-SE-HORNINY-VRASNI.html>; dále je naznačena kerná činnost: vysoký tlak působil na křehké horniny zemské kůry, vznikaly v nich pukliny – zlomy, rozlámaná zemská kůra tvořila menší kry, které se působením tlaku posouvaly vzhůru, dolů nebo do stran
 - dětem lze vysvětlit, co myšák se systlem drží (časovou osu), a objasnit, co na ní znamená 0

Str. 3

Téma: hora Plechý

- Na obrázku ukažte, kde hora Plechý leží. Ukažte hranice Česka.
 - Která vlajka je naše? Která je Německa? Která je Rakouska? (viz přehled vlajek)
- možná si děti všimnou, že stromy na fotografii jsou holé – lze vysvětlit, že i zde byla kůrovcová kalamita, ale že už se les obnovuje

Str. 4

Téma: ledovcová jezera

- Co vytvořilo některá jezera na Šumavě?
- je třeba vysvětlit, co je ledovec
 - lze pomocí obrázku s lišákem vysvětlit, jak ledovcová jezera vznikla (ledovec poruší a vymele zemský povrch a pak roztaje a vyplní prohlubeň, kterou vytvořil)

Str. 5

Téma: přehrada

- ? Prohlédněte si fotografie přehrady na této straně a jezer na předchozí straně a zkuste říct, čím se liší přehrada od jezera. (přehradní hrází – tu právě zbudovali lidé)
- ... lze dále rozvést, proč lidé budují na řekách přehrady, popř. jak lidé ještě zasahují do krajiny

Str. 6

Téma: slatě

- ? Co znamená slovo „pozoruhodné“? Proč tam lidé musejí chodit po lávce? Čím jsou bažiny pozoruhodné? (vláha, rostou tam vzácné rostliny)
- ... vysvětlit slova „bažina“, „močál“, „rašelina“ (děti je mohou znát z pohádek)
- lze využít legendu k mapě: Podívejte se do legendy mapy, jak jsou označena rašeliniště, a na mapě si ukažte, kde se nacházejí.

Str. 7

Téma: Vltava

- ? Zkuste říci, co označujeme jako pramen (viz knihovnička Čtete si o řece Dyji).
- Podívejte se do legendy mapy, jak jsou označeny toky, řeky. Na mapě vyhledejte, které říčky tvoří řeku Vltavu. Ukažte, kde se Teplá Vltava a Studená Vltava spojují.
- ... lze si společně poslechnout skladbu Bedřicha Smetany z cyklu Má vlast: Vltava (Teplou Vltavu a Studenou Vltavu představují dvě flétny v první části skladby)
- <https://www.youtube.com/watch?v=QRF4DruNVwM>
- příležitost ukázat na jiné mapě, kterými městy Vltava dále protéká

Str. 8

Téma: Vydra

- ? Ukažte říčku Vydru na mapě.
- Prohlédněte si fotografii. Vypadá řeka nebo říčka ve vašem okolí podobně? Čím je říčka Vydra zvláštní?

Str. 9

Téma: zlatonosná Otava

- ? Na mapě ukažte soutok Vydry a Křemelné. Co asi dělá myšák na obrázku?
- ... techniku rýžování zlata lze žákům ukázat např. na: <https://www.youtube.com/watch?v=ivd9DjECRxS>

Str. 10

Téma: drahé kovy a železné rudy

- ? Kde se lidé usídlili? Podívejte se do legendy mapy, jak jsou označeny obce, a některé na mapě vyhledejte.
- ... lze využít k upozornění na rozdíl v psaní velkých a malých písmen železná ruda / Železná Ruda (název města): Proč je ž/Železná r/Ruda v textu napsaná jinak než v popisku fotky a v mapě? Jak píšete své jméno?
- je třeba společně vysvětlit, co jsou to „železné

rudy“, k čemu se využívaly a využívají

- lze společně ve třídě vyhledat předměty, které jsou alespoň částečně ze železa (např. žakovská židle)
- lze nastínit, jak se rudy zpracovávají a k čemu je tedy potřeba dřevo – tavení – podobně jako sklo na následující straně, kde je slovo „tavit“ již použito

Str. 11

Téma: výroba skla

- ... společně vysvětlit, co znamená „tavit“ (možná jen zopakování přechodného vysvětlení tavení rud k získání kovů)
- ? Prohlédněte si obrázek středověké sklárny. Zkuste říci, co lidé při výrobě skla dělali? Co asi dělá myšák na obrázku?
- žákům lze výrobu skla přiblížit např. na: <https://www.youtube.com/watch?v=LiX85AF-8FA>

Str. 12

Téma: Boubínský prales

- ? Co znamená slovo „prales“? (Lze poukázat i na „prababička“, „prateta“, „pravěk“, ...)
- Prohlédněte si chůdový kořen. Čím je zvláštní?
- Co jsou chůdy? Viděli jste už někdy někoho chodit na chůdách?
- ... o vzniku chůdových kořenů více viz na: <https://www.npsumava.cz/slovnicek-pojmu/>

Str. 13

Téma: ochrana přírody

- ? Co znamená, že ochrana je daná zákonem?
- Proč je ochrana přírody důležitá?
- ... s pomocí mohou žáci přečíst nápisy na tabulkách, na které ukazuje myšák, a lze se pobavit o tom, jak se chráněná území označují a které z nich (NP) je chráněno nejpřísněji
- lze využít legendu k mapě: Podívejte se do legendy mapy, jak jsou označena území národního parku a území chráněné krajinné oblasti, a na mapě si ukažte, kde se nacházejí.

Str. 14–15

Téma: živočichové na Šumavě

- ? Na co se myšák dívá dalekohledem?
- ... vysvětlit slovo šelma – lze využít připomenutí knihovničky Ála a Mína – kde je příležitost zmínit býložravce a masožravce
- Jak společně označujeme tetřeva a kulíška? Které další ptáky znáte?

Str. 16

Téma: vlastní vyprávění o tom, co žáky v knihovničce zaujalo a co si zapamatovali